

РЕШЕНИЕ

№ 6173

гр. София, 20.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 9 състав,
в публично заседание на 10.10.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Камелия Серафимова

при участието на секретаря Анжела Савова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **3923** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Настоящото административно производство е по реда на чл.203 и сл. АПК, вр. с чл.284 от ЗИНЗС и е в стадии след отмяна Решение на АССГ от страна на Тричленен състав на АССГ и връщане на делото за ново разглеждане с дадени задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона.

Образувано е по искова молба на А. В. Р. / починал на 03.12.2018 година и поддържана от наследниците му- Н. В. Р., Л. Н. Р., В. Н. Р., Ж. И. И., А. Ж. С. срещу ГД"ИН" за заплащане на сумата от 11 500 лева- обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди от престоя му в Я. следствена служба за периода от 01.10.2015 година до 15.05.2016 година и сума в размер на 11 500 лева- обезщетение за неимуществени вреди от престоя му в Затвор- [населено място] от 15 май 2016 година до 28 февруари 2017 година.

В исковата молба се твърди, че в ареста на Я. следствена служба, ищецът е бил настанен за период от 7 месеца и 15 дни условията били изключително лоши, не е бил извеждан „на каре“, а трябвало да стои в килия с площ от 3 кв.м., която споделял с още един задържан, а когато имал здравословни проблеми му се обръщало внимание след многократно настояване. Посочва още, че в килията, която бил настанен имало високо количество на влага, което се отразило неблагоприятно на заболяванията на ищеца, който страдал от артрит и сърдечно-съдово проблеми, а в спалното помещение имало дървеници, които му създавали неприятно усещане, тъй като получавал обриви. След преместване в Затвора – [населено място] лекарите установили влошено

здравословно състояние, касаещо сърдечно-съдовите му проблеми, след което незабавно го изпратили на лечение в болнично заведение, но въпреки временното стабилизиране състоянието на ищеца, той останал неспособен да упражнява пълноценен физически труд, което негово състояние утежило положението на роднините му след изтърпяване на наказанието Лишаване от свобода, тъй като се наложило те да се грижат за нуждите му Твърди се още, че съпругата му също е била възпрепятствана да работи, тъй като се налагало да се грижи постоянно за ищеца и основната финансова грижа за него и съпругата му полагали зет му и синът му. Наред с това, след привеждането на ищеца в Затвора – [населено място] отново бил подложен на лоши санитарно-битови условия, изразяващи се в наличие на мръсотия и лоша миризма от санитарния възел, и това довело до рязко влошаване на здравословното състояние на ищеца и се наложило същият да бъде лекуван за дълъг период в Специализирана болница за активно лечение на лишените от свобода, приет с данни за сърдечно-съдов здравословен проблем, болки в ставите и анемичен синдром и необратимо влошеното здравословно състояние довело до летален изход, дължащ се на дългия престой в нездравословната среда, в която изтърпял наказанието си. Искане се да бъде осъден ответникът да заплати посочените суми.

Наследниците на ищеца А. В. Р./ починал на 03.12.2018 година/- Н. В. Р., Л. Н. Р., В. Н. Р., Ж. И. И., А. Ж. С. уточняват, че претендират само неимуществени вреди в посочените по-горе размери и за периодите, посочени в исковата молба. Не претендират обезщетение за имуществени вреди.

В съдебно заседание, ищецът- Н. В. Р. в качеството на наследник на А. В. Р., редовно и своевременно призван, не се явява. Вместо него – адвокат А., редовно упълномощен, с пълномощно по делото.

Л. Н. Р. в качеството на наследник на А. В. Р., редовно и своевременно призвана, не се явява. Вместо нея – адвокат А., редовно упълномощен, с пълномощно по делото.

В. Н. Р. в качеството на наследник на А. В. Р., редовно и своевременно призван, не се явява. Вместо него – адвокат А., редовно упълномощен, с пълномощно по делото.

Ж. И. И. в качеството на наследник на А. В. Р., редовно и своевременно призван, не се явява. Вместо него – адвокат А., редовно упълномощен, с пълномощно по делото.

А. Ж. С. в качеството на наследник на А. В. Р., редовно и своевременно призвана, не се явява. Вместо нея – адвокат А., редовно упълномощен, с пълномощно по делото.

Ответникът по иска- Главна дирекция“ Изпълнение на наказанията“ [населено място], редовно и своевременно призван, се представлява от юрисконсулт Д. редовно упълномощена, която оспорва исковата молба по основание и размер по съображения, посочени в писмения отговор, като прави възражение за изтекла давност по реда на чл.111 от ЗЗД. Претендира заплащането на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СГП-прокурор М. изразява становище за неоснователност и недоказаност на исковата претенция и моли да бъде отхвърлена.

Административен съд София-град след като прецени събраните по делото доказателства, ведно с доводите и възраженията на страните, при условията на чл.142, ал.1 АПК, вр. с чл.188 ГПК, прие за установено следното:

От доказателствата по делото е установено, че починалият А. В. Р./ наследодател на конституирани като ищци в настоящото производство негови наследници е задържан на 30.10.2015 година с Постановление на РП-Я. № 2867/15 година от 30.10.2015 година по ДП № 257/15 година по описа на РУ-Т., в качеството му на обвиняем по чл. 195 от НК.

На 02.11.2015 година с Определение на РС – Ямбол спрямо А. Р. е взета мярка за неотклонение по досъдебното производство „Задържане под стража“, а на 27.05.2016 година е преведен в Затвор – [населено място] с писмо на РП-Я. № Р-94/16 от 26.05.2016 година

От приложената Справка на лист 78 и 79 от делото е видно, по време на престоя си в арест – Я., починалия ищец Р. е настанен в помещение за настаняване на лишени от свобода, което било еднотипно, с размер от 6.38 кв.м., оборудвано с две легла, разположени едно до друго, маса и стол, монтирани неподвижно. За времето от 30.10.2015 година до 23.05.2016 година, задържаният е настанен в килии № 10 и № 7, заедно с още едно задържано лице, а от 23.05.2016 година до превеждането му в Затвор [населено място]-27.05.2016 година е настанен самостоятелно. Хигиената в килиите се поддържала от задържаните лица, а в общите помещения- от лишен от свобода след изрично негово съгласие, килиите не са имали самостоятелен санитарен възел и течаща вода, достъп до общата баня и тоалетна са се осъществявали по график 4 пъти дневно и за всичките 14 килии е имало един санитарен възел, оборудван с тоалетна, мивка и обособено място за къпане, като къпането се е извършвало два пъти в седмицата, а при поискване от задържаните лица се осъществявал незабавен достъп. Достъпът до дневна светлина е осигуряван през отвора, разположен над вратата, с размери 120 см./60 см., от прозорец на самата врата с размери 50 см./40 см., както и с изкуствено осветление, като не е правено професионално замерване на степента на осветеност на килиите в процесния период, не имало обособено място за престой на открито и самостоятелни санитарни възли поради технически причини, а разходките на задържаните лица се осъществявали до общата баня и тоалетна, която се осъществявала на график – четири пъти дневно.

От приложената Справка за здравословното състояние на починалия ищец А. Р., изготвена от Началник на РСИН-Я. / на гърба на лист 79 от делото, е видно, че А. Р. е прегледан за първи път на 30.10.2015 година в Спешно приемно отделение-Я.- имал оплаквания от болки в рамената става и на същия ден му е извършен и медицински преглед в ареста- [населено място] и е установено, че няма оплаквания. От 01.11.2015 година до 02.12.2015 година на Р. са извършени 7 прегледа отново заради оплаквания от болки в краката и глезените и му е поставена Диагноза „Артрит“, като е извършена медикаментозна терапия.

От 12.12.2015 година до 22.02.2016 година задържаният се оплаквал от безсъние и му е поставена диагноза „Невроза“ и назначена успокоителна терапия. Урологичните проблеми на задържания започнали от 04.12.2015 година, когато се оплакал от болки в слабините, като му е поставена Диагноза „Камъни в ляв бъбрек“, изписано е лечение, като лекарствата са закупени със средства на РСИН – Я..

От Епикриза от 22.07.2016 година на Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода, Вътрешно отделение /л.61/, лишеният от свобода А. Р. е конвоиран до лечебното заведение след прием по спешност от дежурен медицински фелдшер с оплаквания от болка в сърдечната област, които се появявали без причина и отминавали за 5 минути и в Анамнезата е отбелязано, че по данни на пациента тези оплаквания били от един месец и са му поставени диагнозите- Морбус хипертоникус гр.1-2. Хипертонично сърце. Желязонеоимъчна амнезия. Подагра. ПЗ -Ревматоиден артрит, а след проведено лечение от 24.06.2016 година до 22.07.2016 година, Р. е изписан в по-добро общо състояние, с препоръки да продължи медикаментозната терапия, да остане под наблюдение от лекар по местопребиваване и да спазва хигиена.

От приложената на лист 62 от делото Епикриза от 22.11.2016 година на Специализирана болница за активно лечение на лишени от свобода, Вътрешно отделение /л.62/ се установява, че Р. е приет в болничното заведение на 01.11.2016 година и изписан на 22.11.2016 година, като лечението му е проведено по повод оплакване от болки и оток на дясна глезенна и колянна става с поставена диагноза- Подагра. Артиритис подагра.

От приложената на лист 85 от делото Докладна записка, изготвена от ИСДВР- 7 група е видно, че лишеният от свобода А. Р. е постъпил в Затвора – [населено място] на дата 30.05.2016 година и първоначално е бил настанен на територията на 8 група/ приемно отделение, а след представяне пред Комисия за разпределение на лишени от свобода на 13.06.2016 година е разпределен в 7 група, където е пребивавал до освобождаването му на 24.02.2017 година и от извършената Справка в Дневника за настаняване на лишени от свобода в 7 група е установено, че Р. е бил настанен в спално помещение № 19 и за периода на исковата молба в Дневника за настаняване на лишени от свобода от 7 група е отразено настаняването общо за групата, а не по спални помещения и не е възможно по категоричен начин да се установи точният брой лишени от свобода, пребивали в същото спално помещение

От приложената на лист 88 от делото Справка е видно, че условията за живеене в спалното помещение 19 на 7 група - същото е с размери 4 на 4 кв. метра- 16.кв.метра, прозорец един на брой отварям със светло стъкло и с размери 1 на 1 метър, метални легла с размери 1,90/0,70 метра/ или 1,33 кв. метра-3 броя, 2 броя легла са монтирани едно над друго, оборудвани с дюшек, възглавница, одеяло и чаршаф и калъфка, метални шкафчета с размери 45/0.40 метар-0,18 кв. метра- 3 броя, маса с размери 1,20 на 0,70 метра или 0,84 кв. метра, като общата площ на мебелите в килията са 4,04 кв. метра, а отделно от спалното помещение е изградена преградна стена с врата и се влиза в обособено сервизно помещение с размер 2 на 1,20 метра, което има мивка, смесителна батерия с подвижен душ/ топла и студена вода.

От приложената Епикриза, изготвена от Началник Отделение по вътрешни болести и кардиология с интензивен кардиологичен сектор към Университетска многопрофилна болница за активно лечение „Дева Мария“ ЕООД- [населено място] /л.29/ е видно, че починалият А. Р. е приет по спешност в лечебното заведение на 03.12.2018 година с остра болка в гърдите с ирадиация към гърба, съпроводена от гадене и изпотяване, като в хода на лечението настъпили усложнения, довели до електромеханична дисоциация, сърдечен арест и екзитус леталис. Експертизата е съпроводена със Съобщение за смърт /л.31/, от което е видно, че причина за смъртта на ищеца е“ Остър миокарден инфаркт“.

По делото са приложени всички събрани во хода на порцеса доказателства, както и и гласни такива- показания на лице А., представящо се за дъщеря на ищеца.

С оглед така установената фактическа обстановка, Административен съд София-град намира предявената искова молба за процесуално допустима, подадена от легитимирана страна и при наличие на правен интерес от предявяване. Разгледана по същество, същата се явява неоснователна и недоказана. Съображенията за това са следните:

Съгласно чл.7 от Конституцията на РБ държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.Разпоредбата се съдържа в глава първа на [Конституцията](#), посветена на основните начала за държавно

устройство, но същата не е пряк път за защита. Тя прогласява основен принцип, осъществяването на който трябва да се уреди със закон. Такъв закон е Законът за отговорността на държавата и общините за вреди. ЗОДОВ разграничи отговорността на два вида- отговорност за дейност на администрацията и отговорност за дейност на правозащитни органи, като в чл. 1.ал.1 от ЗОДОВ е посочено, че държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. По силата на алинея втора,исковете по ал.1 се разглеждат по реда,установен в [Административнопроцесуалния кодекс](#), като местната подсъдност се определя по [чл. 7, ал. 1](#)-искът за обезщетение се предявява пред съда по мястото на увреждането или по настоящия адрес или седалището на увредения срещу органите по [чл. 1, ал. 1](#) и [чл. 2, ал. 1](#), от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите

В разпоредбата на чл.203 АПК е регламентиран редът за предявяване на искове за обезщетения, а за неуредените въпроси за имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди,причинени на граждани и юридически лица. Съгласно [чл. 4 от ЗОДОВ](#) дължимото обезщетение е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Отговорността е обективна и не е обвързана от наличието или липсата на вина у длъжностното лице, пряк причинител на вредите. Елемент от фактическия състав на отговорността на държавата е установяване незаконосъобразността на акта, действието или бездействието на държавния орган - т. е. ако изобщо не са регламентирани в закона, или ако противоречат на материално правни и процесуални норми. Отговорността не се презумира от закона, затова в тежест на ищца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по [чл. 1 от ЗОДОВ](#) - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред, действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл.1 от ЗОДОВ. Съгласно чл.205 от АПК, искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице,представлявано от органа,от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинените вреди.

От така очертаната разпоредба е видно, че искът е осъдителен и с него се цели възмездяване на лицето, претърпяло вреди вследствие на незаконосъобразни актове, действия и бездействия. Но отговорността на държаната не е безусловна.За да бъде ангажирана, то следва да бъдат налице визираните в чл.1 от ЗОДОВ предпоставки-незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред, вреда от такъв административен акт, причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат. Съгласно ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ № 3 ОТ 22.04.2005 Г. ПО ТЪЛК. ГР. Д. № 3/2004 Г., ОСГК НА ВКС.Обезщетение за вреди от незаконни административни актове, може да се иска след тяхната отмяна с решение на съда, като унищожаване, а при нищожните - с констатиране на нищожността в самия процес по обезщетяване на вредите. Когато вредите произтичат от фактически действия или

бездействия на администрацията, обезщетението за тях може да се иска след признаването им за незаконни, което се установява в производството по обезщетяването - [чл. 1, ал. 2 ЗОДВПГ](#). В първия случай вземането за обезщетение за вреди става изискуемо от момента на влизане в сила на решението, с което се отменя незаконния административен акт. В случай, че вредите произтичат от нищожен акт - от момента на неговото издаване. При незаконни фактически действия на администрацията този момент е тяхното преустановяване. От така определените моменти на изискуемост, започва да тече погасителната давност и се дължи мораторна лихва.

В конкретната хипотеза, тъй като се претендират вреди от лошите условия в следствения арест в [населено място] и в Затвор- [населено място], вследствие на което пребиваване и лошите условия там ищецът е претърпял неимуществени вреди, предвид настъпилата законодателна промяна, искът се разглежда по реда на чл. 284 и сл. от ЗИНЗС и исковата защита следва да се реализира по реда на Глава 7 от [ЗИНЗС](#). В мотивите към проекта на [Закон за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията](#) и задържането под стража (№ 602-01-55 от 03.10.2016 г., 43-то НС), в които е посочено, че досегашният ред по [чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди](#) за разглеждане на икове на лишени от свобода за вреди, произтичащи от лоши условия на задържане, е обявен за неефективен с решението "Н. и други срещу България". Констатираните недостатъци на досегашната практика са: липсата на яснота относно това кои точно действия и бездействия на административния орган следва да докаже ищецът, за да бъде успешен искът му (параграф 195); твърде формалистичният подход при прилагане на принципа "affirmanti incumbit probatio" (тежестта на доказване е върху твърдящия), който не взема предвид трудностите, с които лишеният от свобода може да се сблъска при доказване на твърденията си (параграф 196); преценка на условията на задържане в светлината на националните правни норми, които уреждат отделни аспекти на условията на задържане, а не в светлината на кумулативния ефект на тези условия върху задържания с оглед на общата забрана за нечовешко и унижително отношение по чл. 3 от Конвенцията (параграф 197); отказът да се приеме презумпцията, че лошите условия на задържане причиняват неимуществени вреди на задържания, както изисква практиката на ЕСПЧ (параграф 198); прилагане на разпоредбите на погасителната давност по начин, който не отчита продължаващата природа на поставянето в лоши условия (параграф 199).

Именно с приетите промени се цели преодоляване на тези недостатъци чрез въвеждането на специфично съдебно средство за лишени от свобода и задържани под стража за компенсирани вреди в резултат на нарушение на забраната за изтезание, нечовешко или унижително отношение от страна на специализираните органи по изпълнение на наказанията, регламентирана изрично в новата редакция на [чл. 3 от ЗИНЗС](#). Тази забрана произтича пряко и от чл. 3 от ЕКЗПОСЧ, която по силата на [чл. 5, ал. 4 от Конституцията](#) е част от вътрешното право и има предимство пред националното законодателство.

Разгледани на тази плоскост, предпоставките на специфичния иск за вреди по реда на чл. [чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС](#) са - акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от ЗИНЗС, настъпила, в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на [чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС](#), оборима презумпция, че неимуществените вреди се предполагат до доказване на противното.

Искът отново е осъдителен и с него се цели овъзмездяване на лишения

от свобода вследствие на претърпени от него неимуществени вреди в резултат на нарушение на чл.3 от ЗИНЗС и отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение /чл. 3, ал. 1/, както при поставянето на лицата в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" или "задържането под стража", изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност /чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС. По силата на [чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС](#), искът по [чл. 284, ал. 1 се разглежда по реда на Глава Е. от Административнопроцесуалния кодекс-ПРОИЗВОДСТВА ЗА ОБЕЗЩЕТИЯ](#) , като съгласно чл. 203 искове за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на тази глава, а за неуредените въпроси за имуществената отговорност по ал. 1 се прилагат разпоредбите на [Закона за отговорността на държавата и общините за вреди](#) или на [Закона за изпълнение на наказанията и задържането под страж](#)

Алинея 2 на чл.285 сочи като ответници органите по чл. 284, ал. 1, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. **В Определение № 189 от 8.01.2018 г. на ВАС по адм. д. № 10037/2017 г., III о., докладчик председателят В. П.** е посочено ,че органите по [чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС](#) са "специализираните органи по изпълнение на наказанията", но нито ЗИНЗС, нито друг закон, нито от мотивите към Законопроекта за приемане на [ЗИД на ЗИНЗС](#) (ДВ, бр. 13/2017 г.), когато е въведено понятието, се дава определение кои са "специализираните" органи по изпълнение на наказанията и каква е отликата в техните правомощия спрямо общите "органи по изпълнение на наказанията". [ЗИНЗС](#) определя единствено кои са органите по изпълнение на наказанията, каквито без претенция за изчерпателност са министърът на правосъдието ([чл. 10](#)), главният директор на ГДИН ([чл. 13, ал. 2](#)), началникът на затвор ([чл. 15](#)), началникът на Областна служба "Изпълнение на наказанията" ([чл. 16а](#)) и началниците на пробационните служби и арести ([чл. 16](#)). Изпълнението на наказанията освен от установените органи се осъществява пряко и от служители в ГДИН и в териториалните ѝ служби. Техните функции и статут е реден в [глава IV от ЗИНЗС](#).Като се отчете, че забраната по [чл. 3 от ЗИНЗС](#) е обща и спазването ѝ е пряко задължение, както за административните органи по изпълнение на наказанията, така и за длъжностите лице (служителите) към местата за лишаване от свобода, то съдът е приел, че под понятието "специализирани органи" от [част VII на ЗИНЗС](#) следва да се разбира всеки административен орган или длъжностно лице, чийто правомощия, служебни или трудови задължения са свързани пряко с изпълнението на наказанията и постигането на неговите цели, описани в [чл. 2 от ЗИНЗС](#).При така направеното тълкуване на понятието"специализирани органи"следва да се разтълкува и приложението на [чл. 285, ал. 2 от ЗИНЗС](#), според който "искът (по [чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС](#)) се предявява ... срещу органите по [чл. 284, ал. 1](#), от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите".Буквалното тълкуване на нормата води до извод, че надлежен ответник по иска е конкретният административен орган или длъжностно лице, посочено в иска като причинител на вредите. Това разбиране, изведено при прочита на [чл. 285, ал. 2 от ЗИНЗС](#), ВАС е определил като неудачно и неефективно законодателно решение, спрямо критериите на [чл. 13 от Конвенцията](#), което само по себе си е насочено именно към създаването

на ефективен компенсаторен механизъм спрямо нарушенията по [чл. 3 от Конвенцията](#). Относно неефективността на нормата е достатъчно да се отбележи, че потенциалното осъждане на административен орган или длъжностно лице, би довело до абсолютно сигурна невъзможност за реалното овъзмездяване на причинените вреди на ищците с оглед понасянето на отговорността от физическите лица, изпълняващи съответната длъжност. От друга страна, е налице липса на ясна нормативна уредба за евентуалното пренасяне на отговорността за изплащане на обезщетенията от ответника по иска към Държавата като общо обективно отговорна за причинените вреди, съгласно [чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС](#), което пренасяне да гарантира лесен и бърз достъп на ищеца до привеждането на съдебното решение в изпълнение. Нормата на [чл. 285, ал. 2 от ЗИНЗС](#), макар и въведена през 2017 г., е аналогична като ползвана законодателна техника спрямо нормата на [чл. 7 от ЗОДОВ](#) (ред. ДВ, бр. 60/1988 г.). От приемането на [чл. 7](#) през 1988 г. до сега, нормата предвижда, че "искът за обезщетение се предявява срещу органите по [чл. 1](#) и [2](#), от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите. По въпроса за пасивната процесуална легитимация по искове за обезщетение за вреди по [чл. 1](#) и [чл. 2 от ЗОДОВ](#) е налице значителна и последователна съдебна практика през последните години, като е достатъчно да се посочи, че с точка 6 от [Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. на ВКС по тълк. гр. д. № 3/2004 г.](#), ОСГК, бе решено, че "Отговорността на държавния орган е специфично проявление на принципа за отговорност на работодателя по [чл. 49 ЗЗД](#) в областта на [ЗОДВПГ](#) (сега ЗОДОВ) и тази отговорност е също гаранционно обезпечителна. По исковете за обезщетяване на вреди, причинени на граждани, пасивно легитимиран е държавният орган, с който длъжностното лице, причинител на вредата, е в трудови или служебни правоотношения. Отговорността на държавния орган се обосновава с качеството му на възложител на работата, която се извършва в негов интерес, и с правото му на подбор на съответните длъжностни лица за изпълнение на определени трудови или служебни функции. "С други думи, правилото на [чл. 285, ал. 2 от ЗИНЗС](#) за определяне на ответник по иска по [чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС](#), следва да се тълкува, че искът се предявява срещу юридическото лице, с което длъжностното лице, причинител на вредата, е в трудови или служебни правоотношения, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите или чиято дейност се възлага или обезпечават от името и за сметка на юридическото лице и така тълкуван [чл. 285, ал. 2 от ЗИНЗС](#), макар като по нов и специален закон спрямо общите процесуални правила, уредени в [глава XI на АПК](#) "Производства за обезщетения", напълно съвпада със смисъла на [чл. 205 от АПК](#), според който искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. Последните, според правилото на [чл. 205 АПК](#) са юридическите лица, представлявани от органа (в случая от специализираните органи по изпълнение на наказанията), от чиито незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите.

В настоящия случай на първо място, искът е насочен срещу надлежен ответник- Главна Дирекция "Изпълнение на наказанията", която е юридическо лице и надлежен пасивно легитимиран ответник по иска. Това е така, защото съгласно чл.12 от ЗИНЗС, прякото ръководство и контролът върху дейността на местата за лишаване от свобода и пробационните служби се осъществяват от Главна дирекция "Изпълнение на наказанията". Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" е юридическо лице към министъра на правосъдието със седалище С. и е на бюджетна издръжка. Затворите, поправителните домове и областните служби "Изпълнение на наказанията" са териториални служби на Главна дирекция "Изпълнение на

наказанията"/ чл.12,ал.23 от ЗИНЗС. По силата на чл.16 от ЗИНЗС, Областните служби "Изпълнение на наказанията" обединяват, ръководят и контролират дейността на пробационните служби и арестите.

Нещо повече дори, съгласно чл.8 от ППЗИНС прякото ръководство и контролът върху дейността на местата за лишаване от свобода и пробационните служби се осъществяват от Главна дирекция"Изпълнение на наказанията",а съгласно чл.7,ал.1 ,б. „а“ от ППЗИНС, Главна дирекция“ Изпълнение на наказанията“осъществява методическо ръководство и контрол по изпълнението на наказанията, наложени с влезли в сила съдебни актове,спазването на правата и задълженията на лишените от свобода; взаимодействието с органите на съдебната власт за привеждане в изпълнение на мярката за неотклонение задържане под стража, законосъобразността при прилагане на дисциплинарните мерки спрямо лишените от свобода, разпределението на времето на лишените от свобода,състоянието на жилищно-битовата база; настаняването и разпределението на новопостъпилите,работата на комисиите по [чл. 73 ЗИНЗС](#); освобождаването от местата за лишаване от свобода.

На следващо място, пасивно легитимирани по тези искове са съответните държавни органи- юридически лица,а не техните териториални поделения или обособени структури без правосубектност,тъй като по исковете за обезщетяване на вреди,причинени на граждани, пасивно легитимиран е държавният орган, с който длъжностното лице, причинител на вредата, е в трудови или служебни правоотношения. ЗИНЗС е влязъл в сила на 01.06.2009 година и към момента.Отговорността на държавния орган се обосновава с качеството му на възложител на работата, която се извършва в негов интерес, и с правото му на подбор на съответните длъжностни лица за изпълнение на определени трудови или служебни функции.

От приложените от страна на ищеца писмени доказателства и най- вече от уточненията на исквата молба е видно,че той претендира заплащане на обезщетение за неимуществени вреди вследствие на бездействие на ответника по иска да осигури условия за пребиваване в следствения арест [населено място] в периода от 01.10.2015 година до 15.05.2016 година и от 15.05.2016 година до 28.02.2017 година, когато е преведен в Затвора – [населено място]. Но по делото не се ангажираха доказателства, които да доведат до извод, че ищецът е бил поставен в условия, които водят до нечовешко и унизително отнасяне или наказание.

Предвид дадените задължителни указания от страна на тричленен състав на АССГ в отменителното Решение за преценка дали е приложим чл.6,ал.1 от ЗОДОВ, настоящият съдебен състав намира, че посоченият ред е приложим, тъй като ЗОДОВ / прилагащ се субсидиарно в производството по чл.284 от ЗИНЗС- Наследяване на правото на обезщетение- при смърт на увредения неговото право на обезщетение за имуществени вреди се наследява, а за неимуществени вреди - само ако е било предявено пред съд от увредения.

В конкретния случай, починалият ищец е упражнил правото си да предяви искова молба за заплащане на обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди на дата 25.01.2018 година, когато е депозирал исквата си молба пред СРС/ като делото не му е било подсъдно и същото е прекратено и изпратено по подсъдност на АССГ. Ищецът А. Р. е починал на 03.12.2018 година/ след като е предявил исквата молба за заплащане на обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди, при което е налице правото на наследяване на неговите наследници на обезщетение. Наред с това, предвид направените изрични уточнения от страна на наследниците на ищеца, че претендират само заплащане на обезщетение за претърпени

неимуществени вреди за посочените по-горе периоди, безспорно е налице хипотезата на чл.6,ал.1 от ЗОДОВ и искът е допустим.

По делото няма доказателства, че ищецът за посочения начален период от 01.10.2015 година да е пребивавал в Я. следствена служба. Напротив от доказателствата по делото е установено, че той е постъпил в Следствения арест на ЯСлСл на дата 30.10.2015 година, когато е задържан с Постановление на РП- Я. по ДП № 257/2015 година, като няма как същият да е пребивавал в следствения арест от 01.10.2015 година. Напротив -началният период на този иск изобщо не е доказан. Не е доказан и крайният период-15.05.2016 година , тъй като същият е бил настанен до 27.05.2016 година.

Не се доказва, че в периода на настаняването на ищеца в Следствения арест на О. – Я. същият от 30.10.2015 година до 15.05.2016 година да е бил в килия, която е била пренаселена/ няма посочване на килия/, да е бил настанен в килия с размер от 9 кв.м., заедно с още две лица, нито ,че в килията е имало влага, което да е довело до утежняване на артритата и сърдечно-съдовите заболявания на задържания, и че същият е страдал и от кожни обриви, причинени от ухапвания на дървеници, каквито имало в килията. Това са само негови твърдения и твърдения на наследниците му, неподкрепени с доказателства, защото от приложеното Становище на лист 78 от делото е видно , че починалият ищец Р. е настанен в помещение за настаняване на лишени от свобода, което било еднотипно, с размер от 6.38 кв.м., оборудвано с две легла, разположени едно до друго, маса и стол, монтирани неподвижно. За времето от 30.10.2015 година до 23.05.2016 година, задържаният е настанен в килии № 10 и № 7, заедно с още едно задържано лице, а от 23.05.2016 година до превеждането му в Затвор [населено място]-27.05.2016 е настанен самостоятелно. Хигиената в килиите се поддържала от задържаните лица, а в общите помещения- от лишен от свобода след изрично негово съгласие, килиите не са имали самостоятелен санитарен възел и течаща вода, достъп до общата баня и тоалетна са се осъществявали по график 4 пъти дневно и за всичките 14 килии е имало един санитарен възел, оборудван с тоалетна, мивка и обособено място за къпане, като къпането се е извършвало два пъти в седмицата, а при поискване от задържаните лица се осъществявал незабавен достъп. Достъпът до дневна светлина е осигуряван през отвора, разположен над вратата, с размери 120 см./60 см., от прозорец на самата врата с размери 50 см./40 см., както и с изкуствено осветление, като не е правено професионално замерване на степента на осветеност на килиите в процесния период, не имало обособено място за престой на открито и самостоятелни санитарни възли поради технически причини, а разходките на задържаните лица се осъществявали до общата баня и тоалетна, която се осъществявала на график – четири пъти дневно.

В съответствие с чл. 40,ал.1 от ЗИНЗС наказанието лишаване от свобода се изпълнява чрез настаняване на осъдените в определени места за лишаване от свобода и подлагането им на поправително въздействие, а последното се осъществява чрез осигуряване на условия за поддържане на физическото и психическото здраве и за уважаване на човешкото достойнство на осъдените, реализиране на включените в съдържанието на наказанието ограничения, ограничаване на отрицателните последици от действието на присъдата и вредното влияние на средата на осъдените,осигуряване на условия за упражняване правата на осъдените, организиране на трудови, възпитателни, образователни, спортни и други дейности.От своя страна,места за изпълнение на наказанието лишаване от свобода са затворите. В затворите, поправителните домове и затворническите общежития се настаняват осъдени на лишаване от свобода с влязла в сила присъда, включително и доведените в изпълнение на разпореждане на прокурор по [чл. 340, ал. 5](#) и [чл. 354,](#)

[ал. 7 от Наказателно-процесуалния кодекс](#). В съответствие с нормата на чл.43,ал.2 от ЗИНЗС, всяко място за лишаване от свобода трябва да разполага с необходимите жилищни, битови и други помещения за осъществяване на поправително въздействие, а арестите - за поддържане на физическото и психическото здраве и уважаване човешкото достойнство на задържаните лица. Минималната жилищна площ в спалното помещение за всеки лишен от свобода не може да е по-малка от 4 кв. м. Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" поддържа актуална база данни за капацитета на местата за лишаване от свобода, а количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване, достъпът до санитарни възли и течаща вода, както и минимумът обзавеждане на спалните помещения се определят с Правилника за прилагане на закона. В чл. 246,ал.1 от ЗИНЗС, при разпределението обвиняемите и подсъдимите се настаняват отделно-мъжете от жените, непълнолетните от пълнолетните, лицата, които не са български граждани, от останалите. Обвиняемите и подсъдимите по едно и също дело не подлежат на задължително изолирано настаняване, освен ако има изрично мотивирано разпореждане на съответния прокурор или съд. В затворите обвиняемите и подсъдимите се настаняват в спални помещения отделно от осъдените, а обвиняемите и подсъдимите могат да бъдат премествани от един затвор в друг и от един арест в друг извън случаите по [чл. 241, ал. 4](#) само по разпореждане на наблюдаващия прокурор или по разпореждане на съответния съд само за извършването на действия по разследване и други процесуални действия. В чл.21 от ППЗИНЗС (Доп. - ДВ, бр. 14 от 2017 г.) е посочено, че спалните помещения се обзавеждат с отделни легла за настаняване на лицата, снабдени със спални принадлежности, шкафчета за лични вещи, маса, столове, осветителни и отоплителни тела, като се осигуряват условия за пряк достъп на дневна светлина и възможност за проветряване, а лишените от свобода са длъжни да спазват реда и хигиената в спалните помещения. За всяко спално помещение съответният инспектор по социални дейности и възпитателна работа определя отговорник, който изготвя месечен график за дежурства и следи за поддържането на реда и хигиената, съгласно алинея четвърта на същия текст-) (Нова - ДВ, бр. 14 от 2017 г.), във всяка затворническа група се обособяват спални помещения за настаняване на непушачи. От своя страна, в чл.25 от ППЗИНЗС е посочено, че основанията за настаняване в местата за лишаване от свобода са - приведени в изпълнение по съответния ред съдебни актове с наложено наказание лишаване от свобода или за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража по реда на [Наказателно-процесуалния кодекс](#). Същите се съпровождат с информация за датата и обстоятелствата при задържането на лицето, както и със справка за съдимост. . Съгласно нормата на чл.42, ал.2 от ЗИНЗС, арестите са места за лишаване от свобода за настаняване на лица, задържани по реда на [Наказателно-процесуалния кодекс](#), като лицата по ал. 2 могат да се настаняват в затворите, поправителните домове и затворническите общежития от закрит тип по реда, предвиден в този закон. В съответствие с нормата на чл.43,ал.2 от ЗИНЗС, всяко място за лишаване от свобода трябва да разполага с необходимите жилищни, битови и други помещения за осъществяване на поправително въздействие, а арестите - за поддържане на физическото и психическото здраве и уважаване човешкото достойнство на задържаните лица. Минималната жилищна площ в спалното помещение за всеки лишен от свобода не може да е по-малка от 4 кв. м. Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" поддържа актуална база данни за капацитета на местата за лишаване от свобода, а количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване, достъпът до санитарни възли и течаща вода, както и минимумът обзавеждане на спалните

помещения се определят с Правилника за прилагане на закона. Правата на осъдените са визирани в нормата на чл. 86 от ЗИНЗС- престой на открито не по-малко от един час на ден, свиждания не по-малко от два пъти месечно, кореспонденция, парични суми за задоволяване на лични нужди, телефонна връзка по ред и начин, определени от Главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията". Съгласно нормата на чл.240 от ЗИНЗС доколкото в тази част не се предвижда друго, разпоредбите относно осъдените на лишаване от свобода се прилагат и по отношение на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража. Лицата с мярка за неотклонение задържане под стража се настаняват в ареста, в района на който се осъществява досъдебното производство или се разглежда делото. В арестите се настаняват и осъдените на лишаване от свобода, преведени по разпореждане на съда или прокурора за явяване по съдебни дела, за участие в действия по разследването и други процесуални действия или осъдените с взета мярка за неотклонение задържане под стража като обвиняеми и подсъдими за други престъпления, задържаните лица, обявени за национално издирване, задържаните от прокурора по реда на [Наказателно-процесуалния кодекс](#). В арестите могат да бъдат настанени и етапно конвоирани лица, когато в съответното поделение на Министерството на вътрешните работи няма условия за това, а когато лицата с мярка за неотклонение задържане под стража не могат да бъдат настанени по реда на ал. 1, по мотивирано предложение на Началника на Областната служба "Изпълнение на наказанията" или на Началника на арестите в съответната териториална служба могат да бъдат настанени с разпореждане на съответния съд в друг арест, който е най-близо до района на досъдебното производство или делото, съобразно съществуващите възможности. В чл. 246, ал.1 от ЗИНЗС, при разпределението обвиняемите и подсъдимите се настаняват отделно- мъжете от жените, непълнолетните от пълнолетните, лицата, които не са български граждани, от останалите. Обвиняемите и подсъдимите по едно и също дело не подлежат на задължително изолирано настаняване, освен ако има изрично мотивирано разпореждане на съответния прокурор или съд. В затворите обвиняемите и подсъдимите се настаняват в спални помещения отделно от осъдените, а обвиняемите и подсъдимите могат да бъдат премествани от един затвор в друг и от един арест в друг извън случаите по [чл. 241, ал. 4](#) само по разпореждане на наблюдаващия прокурор или по разпореждане на съответния съд само за извършването на действия по разследване и други процесуални действия. Съгласно чл.20 от ППЗИНЗС, за всеки затвор се определя максималният брой лишени от свобода, които могат да бъдат настанени, съгласно разполагаемата жилищна площ, а в спалните помещения се осигурява пряк достъп на дневна светлина и възможност за естествено проветряване. Количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване се определят в зависимост от изискванията на съответните стандарти за обществени сгради. На лишените от свобода се осигурява постоянен достъп до санитарен възел и течаща вода. В заведенията от закрит тип и арестите в затворите ползването на санитарен възел и течаща вода се осъществява в спалните помещения.

В чл.21 от ППЗИНЗС (Доп. - ДВ, бр. 14 от 2017 г.), е посочено, че спалните помещения се обзавеждат с отделни легла за настанените лица, снабдени със спални принадлежности, шкафчета за лични вещи, маса, столове, осветителни и отоплителни тела, като се осигуряват условия за пряк достъп на дневна светлина и възможност за проветряване, а лишените от свобода са длъжни да спазват реда и хигиената в спалните помещения. За всяко спално помещение съответният инспектор по социални дейности и възпитателна работа определя отговорник, който изготвя месечен график за дежурства и следи за поддържането на реда и хигиената,

съгласно алинея четвърта на същия текст-) (Нова - ДВ, бр. 14 от 2017 г.), във всяка затворническа група се обособяват спални помещения за настаняване на непущачи. В алинея шеста, (Нова - ДВ, бр. 14 от 2017 г.) е предоставено право на лишените от свобода се създават условия за къпане не по-малко от два пъти седмично и за изпиране на дрехите, спалното и личното бельо. От своя страна, в чл. 25 от ППЗИНЗС е посочено, че основанията за настаняване в местата за лишаване от свобода са- приведени в изпълнение по съответния ред съдебни актове с наложено наказание лишаване от свобода или за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража по реда на [Наказателно-процесуалния кодекс](#). Същите се съпровождат с информация за датата и обстоятелствата при задържането на лицето, както и със справка за съдимост.

В нормата на [чл. 3 от ЗИНЗС](#) е регламентирано, че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отнасяне, като в ал. 2 в три точки са посочени съставите на изтезания, жестоко или нечовешко отношение. Тази забрана е във връзка със забраната за мъчение или нечовешко отнасяне, установена в [чл. 29, ал. 1 от Конституцията](#), както и със забраната за изтезания, установена в чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ). Следва да бъде посочено, че нееднократно ЕСПЧ е посочвал в решенията си, че в общия случай присъдите и тяхното изпълнение не попадат в хипотезите на чл. 3 от Конвенцията, стига неудобствата и страданията, с които те обикновено са съпроводени да не надминават необходимото за изпълнението им. В Решенията си ЕСПЧ подчертава, че приложението на чл. 3 от Конвенцията изисква засягането да води до унижение, което надминава това, което обикновено съпътства наказанието лишаване от свобода. (т. 111 от решението по делото Н. срещу България; т. 134 от решение по делото М. срещу България; т. 45 от решението по делото Т. Т. срещу България).

В конкретния случай, от събраните по делото доказателства- писмени / като други доказателства от страна както на ищеца – починал след подаване на исковата молба, така и неговите наследници не може да се установи, че условията в следствения арест в [населено място] са били неблагоприятни и че освен пряко водещи до унижително и недостойно отношение към него, са довели и до заплахата за неговото здраве поради липса на осъществени елементарни хигиенни стандарти, нито се доказва, че тези условия са в разрез с всякакви нормални етични стандарти и човешко отнасяне. Не се доказва незаконосъобразно бездействие от страна на служителите на ответника. Вярно е, че органите, на които е възложено да осъществяват ръководство и контрол върху дейността по изтърпяване на наложено с присъда наказание или при изпълнение на мярка за неотклонение - задържане под стража са длъжни да осигуряват на осъдените лица и на задържаните под стража такива условия, които да не създават предпоставки за увреждане на физическото и психическото им здраве, нито на човешкото им достойнство, но не се доказва нарушение на разпоредбите на чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи и [чл. 29, ал. 1 от Конституцията на Република България](#), според която никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, нечовечно или унижаващо отношение. Конвенцията е ратифицирана от Република България и на основание [чл. 5, ал. 4 от Конституцията](#) има пряко действие и съставлява част от вътрешното право. Спазването на принципите на [чл. 3 КЗПЧОС](#) в исковия период представлява задължение, пряко произтичащо от закон. Напротив от Неподкрепено с доказателства е и твърдението на ищеца и на неговите наследници, че в помещението, в което е бил настанен е имало влага и дървеници/ няма никакви доказателства в този смисъл, които да са ангажирани от страна както на ищеца, така и на неговите наследници. Не се доказва, че вследствие на влагата му се е

обострил артритът и получил обриви от дървеници.

Недоказано е твърдението на ищеца, че след преместването му в Затвора – [населено място] същият е настанен в килия и отново бил подложен на лоши санитарно-битови условия, изразяващи се в наличие на мръсотия и лоша миризма от санитарния възел, която обстановка довела до рязко влошаване на здравословното му състояние и което наложило същият да бъде лекуван за дълъг период в Специализирана болница за активно лечение на лишените от свобода, приет с данни за сърдечно-съдов здравословен проблем, болки в ставите и анемичен синдром, и че необратимо влошеното здравословно състояние довело до неговия летален изход, който се дължал на дългия престой в нездравословната среда, в която изтърпял наказанието си.

На първо място, тук отново недоказан е твърдението на наследниците на ищеца, че ищеца Р. е изтърпявал наказанието лишаване от свобода в Затвор- [населено място] от 15.05.2016 година до 28.02.2017 година е неподкрепено с доказателства защото същият е настанен на дата 27.05.2016 година и е освободен на дата 24.02.2017 година и няма как от 15.05.2016 година и до 28.02.2017 година същият да е изтърпявал наказание лишаване от свобода. Съдът не кредитира приложената Докладна записка на лист 85 от делото и сочеща, че лишеният от свобода Р. е постъпил в Затвор - [населено място] на дата 30.05.2016 година, тъй като на първо място тя влиза в противоречие с другите събрани писмени доказателства, а на второ-от приложената извадка от Книгата за настаняване на лишени от свобода, е видно че на 30.05.2016 година лишеният от свобода Р. не е настанен.

Не се доказва по никакъв начин, че ищецът е бил настанен в килия, в която е имало лоша миризма, влага, което е довело до влошеното му здравословно състояние завършило с летален край. Неоснователно е твърдението на адвокат А., че на ищеца Р. не му оказвана адекватна медицинска помощ, което е влошило здравословното му състояние, защото на първо от писмените доказателства по делото е видно, че през време на престоя му както в Ареста в [населено място], така и при престоя му в Затвора – [населено място] му е осигурявана медицинска помощ и то не един път в различни лечебни заведения/ за което по делото се съдържат писмени доказателства. Недоказано остана и твърдението на ищеца Р. и на неговите наследници, че в килията, в която е бил настанен е имало дървеници и същият е получил обриви от тях, защото по делото няма нито едно събрано доказателство в тази насока и ако в действителност той е имал обриви липсват доказателства същият да е потърсил медицинска помощ и да му е отказана. На второ място, ГД“ИН“ не оказва медицинска помощ. Лечението на ищеца е било адекватно и е извършено във външни лечебни заведения, за които администрацията на Следствения арест и на Затвор- [населено място] не може и няма как да носи отговорност, защото адекватността на медицинската помощ – оказана е в компетентността на медицинските специалисти. На следващо място, медицинското обслужване на лишените от свобода е регламентирано в Наредба № 2/22.03.2010 година, с която се уреждат условията и редът за медицинското обслужване на лишените от свобода в затворите, поправителните домове и арестите. Медицинското обслужване на лишените от свобода се осъществява в медицински центрове и в специализирани болници, разкрити в местата за лишаване от свобода, по реда на чл. 5, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. При необходимост медицинското обслужване на лишените от свобода може да се осъществи и в други лечебни заведения.

Лечебните заведения в местата за лишаване от свобода са част от националната система за здравеопазване и извършват дейността си в съответствие с Правилника за устройството и дейността на лечебните заведения към Министерството на

правосъдието По силата на чл.4 от Наредбата методическото ръководство и контрол на медицинската дейност на лечебните заведения, създадени към Министерството на правосъдието, се осъществява от министъра на здравеопазването. По аргумент от нормата на чл.5,ал.1 от Наредбата при осъществяване на медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода се спазват правата на пациента и Кодексът на професионалната етика. Качеството на медицинската помощ, оказвана в лечебните заведения в местата за лишаване от свобода, съответства на медицинските стандарти и на правилата за добра медицинска практика, утвърдени от министъра на здравеопазването. Предписанията на медицинските специалисти имат задължителен характер за началниците на затворите, поправителните домове и арестите. Медицинското решение се взема единствено в интерес на здравето на лишения от свобода. Всеки служител, който при изпълнение на служебните си задължения има непосредствен контакт с лишените от свобода, е отговорен за тяхното здраве. По аргумент от **чл.21 от Наредбата** медицинската помощ в затворническите общежития и работните обекти извън района на затвора се осъществява, както следва: в затворническите общежития, които не разполагат с медицински специалист на щат, се осигуряват посещения от медицински специалист на медицинския център на затвора по график, утвърден от началника на затвора, на всички работни обекти извън района на затвора се осигурява чанта със средства за оказване на първа помощ, спешна медицинска помощ на лишени от свобода на външни обекти се оказва в най-близкото лечебно заведение / като в случая е осигурен лекар от Б., който е бил на разположение/

В чл.2,ал.1 от Правилника за устройството и дейността на лечебните заведения към МП е посочено, че лечебните заведения към Министерството на правосъдието са специализирани болници за активно лечение на лишените от свобода, лечебни заведения за извънболнична помощ - медицински центрове. Дейността на лечебните заведения по ал. 1 се координира и контролира от Министъра на правосъдието чрез Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" (ГДИН). Министърът на здравеопазването осъществява методическо ръководство и съдейства за осигуряването на медицинска и стоматологична помощ на лишените от свобода. Материално-битовото осигуряване, оборудването с медицинска техника, снабдяването с лекарства, провеждането на режимноохранителна и възпитателна дейност в лечебните заведения към Министерството на правосъдието се организират от ГДИН и от Началника на съответния затвор или поправителен дом. Финансирането на лечебните заведения към Министерството на правосъдието се осъществява от ГДИН като второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към Министъра на правосъдието. Управлението на лечебните заведения към Министерството на правосъдието се осъществява от директор, който организира и ръководи дейността на лечебното заведение, организира взаимодействието с други лечебни заведения и с местата за лишаване от свобода, отговаря за подбора, подготовката, повишаването на квалификацията и ефективното използване на човешките ресурси, отговаря за управлението на предоставените на лечебното заведение материално-технически средства, изпълнява и други правомощия, възложени му от министъра на правосъдието и от главния директор на ГДИН. Директорът дава становища и изготвя медицински справки за здравословното състояние на лишените от свобода по искане на органите на прокуратурата, съда или на други държавни органи. Директорът на медицински център има право на неограничен достъп до наказателните килии и другите места за изолирано настаняване на лишените от свобода.

Следва да бъде посочено, че ответникът по иска не отговаря за качеството и адекватността на оказаната медицинска помощ. Липсват и не се представиха

доказателства ищецът да е поискал оказване на медицинска помощ и такава да е отказана от страна на служителите от Ареста в [населено място] и в Затвора- [населено място]. Напротив от доказателствата по делото е видно ,че ищецът многократно е посещавал лечебни заведения, лекуван е и по никакъв начин не се доказва незаконосъобразно бездействие на служители на затворническата администрация, нито пък има доказани откази на служители на затворническата администрация и на служители от Ареста в [населено място] да изпратят ищеца при поискване за консултация с лекар и ищецът по никакъв начин не е бил поставен в по-неблагоприятно отношение от останалите лишени от свобода. Наред с това медицинската дейност в местата за лишаване от свобода по същество не представлява административна дейност за да бъде ангажирана отговорността на ГД“ИН“.

Недоказаността на исквете за заплащане на обезщетение не може да се опровергае и от показанията на свидетеля- Н. Р. А.. На първо място, същата се е представила за дъщеря на ищеца Р. при разпита и в съдебно заседание, проведено при предходното разглеждане на делото на дата 21.02.2022 година, но същата не фигурира като наследник на починалия А. Р. в Удостоверението за наследници. Твърдението на адвокат А., че починалия А. Р. е неин биологичен баща не почива на никакви доказателства, още повече, че биологичният произход/ в това число от бащата/ няма как да бъде установен само с устни заявления и въз основа на тези изявления съответното лице да черпи права. Наред с това, съдът не кредитира показанията на свидетеля А., защото твърденията на свидетеля, че са пътували тя и сестра и до [населено място] три часа и са се виждали за по 10-15 минути с Р. и това е станало през 2019 или 2018 година не се подкрепя от доказателствата по делото, още повече, че през 2018 и 2019 година ищецът Р. нито е пребивавал в Ареста в [населено място], нито пък е бил в Затвора – [населено място]. Очевидно е, че тези показания са само и единствено с цел доказване на вреди, но същите са недостоверни . Наред с това, от показанията на свидетеля А. по никакъв начин не може да се установи нито състоянието на килиите в Следствения арест в [населено място], нито в Затвора в [населено място], нито пък какво е имало там, защото А. не е виждала двете места, нито килиите, в които е бил настанен ищецът Р., за да може да придобие непосредствени възприятия относно състоянието на килиите. Освен това тя няма впечатления относно това дали в двете килии е имало буболечки/ уточнени от нея като дървеници, защото тя възпроизвежда казаното от ищеца на нея, а няма собствени впечатления и възприятия.

От всичко изложено дотук, настоящият съдебен състав намира, че не се доказва по никакъв начин незаконосъобразни бездействия на администрацията на О.- Я. и на Затвора – [населено място], които да са довели до преживяване на болки и страдания у ищеца и които болки и страдания следва да бъдат репарирани. Не се доказва, че престоят му в Ареста в [населено място] и в Затвора – [населено място] да е причинил страдание и унижение на достойнството и то поради лоши условия. Следва да бъде посочено, че съгласно чл. 5 Всеобщата декларация за правата на човека “Никой не трябва да бъде подлаган на изтезания или на жестоко, нечовешко унижително третиране.

В приетата от ОС на ООН през 1975 година Декларация за защита на всички лица от подлагане на изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание, както в приетата през 1984 година Конвенция против изтезанията и други форми на жестоко нечовешко или унижително отнасяне или наказание, се приема, че терминът “изтежание” означава всяко действие, с което умишлено се причинява силно физическо или психическо страдание или болка на дадено лице, за да се получат от него сведения или признания, за да бъде наказано

за действие, което то или трето лице е извършило или в извършването на което е заподозряно, или, за да бъдат сплашвани или принуждавани, когато такава болка или страдание се причиняват от длъжностно лице или е тяхно подстрекателство или явно, или мълчаливо съгласие. Независимо, че няма все още общоприето определение на понятието “жестоко, нечовешко или унижително отношение”, съгласно чл. 1, ал. 2 на Декларацията от 1975 г. “Изтезание представлява усложнена умишлена форма на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание”. На практика за елементи на това отношение се приемат следните форми на физическо отнасяне: незаконосъобразни разпити, придружени с физическо насилие; кастрирането; осакатяване на женските полови органи; задържане в килии без осветление; недостатъчно храна или насилствено хранене; подлагане на биомедицински експерименти или даването на наркотици на задържани и затворници и др. В приетите под егидата на ООН през 1993 година Виенска декларация и програма за действие се приема, че изтезанията, чиито последици са унищожаването на човешкото достойнство и разрушаване на възможностите на жертвите да продължат живота и дейността си, са едно от най-отвратителните нарушения на правата на човека. Съгласно Конвенцията против изтезанията и другите форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне, приета от Общото събрание на ООН на 10 декември 1984 год. и ратифицирана у нас с Указ 3384 на Държавния съвет на НРБ на 9 октомври 1986 година,

терминът изтезание означава всяко действие, с което умишлено се причинява болка на дадено лице, за да се получат от него или от трето лице сведения или признания, да бъде то наказано за действие, което то или трето лице е извършило, или в извършването на което е заподозряно, или да бъде то или трето лице сплашвано или принуждавано, или по каквато и да е причина, основаваща се на каквато и да е дискриминация, когато такава болка или страдание се причиняват от длъжностно лице или от друго официално действащо лице, или по негово подстрекателство, или с негово явно или мълчаливо съгласие. В това определение не се включват болката и страданието, които се причиняват единствено от законни санкции и които са присъщи за тези санкции или настъпват случайно от тях. Друго разпространено определение е прието в Т. декларация на Световната Медицинска Асоциация от 1975 год. Според нея изтезанието е съзнателно, систематично или без определена последователност причиняване на физическо или душевно страдание, от едно или повече лица, действащи самостоятелно или по заповед на овластено лице, целящо да принуди друго лице да съобщи информация, да направи признание или с някаква друга цел. „Други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание“ означава всяко действие, с което умишлено се причинява силно физическо или психическо страдание или болка на дадено лице, когато такава болка или страдание се причинява от длъжностно лице или друго официално действащо лице или по негово подстрекателство, или с негово явно или мълчаливо съгласие. В това определение не се включват болката и страданието, които произтичат единствено от законни санкции и които са присъщи на тези санкции или настъпват случайно при тях. Основно задължение на упражняващия ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода държавен орган е да следи и да предотвратява всяко унижаване на човешкото достойнство на лицата, чиято лична свобода е ограничена с наложеното им наказание. Не се доказва ищецът да е поставен в неблагоприятни условия по смисъла на [чл. 3 от ЗИНЗС](#), което само по себе си да представлява третиране способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство, каквито той твърди и да доведе до влошаване на здравословното му състояние, завършило с летален край/ като смъртта на А. Р. е настъпила приблизително две години, след като е бил освободен от Затвор –

[населено място] и не е доказано настъпилата смърт да се дължи на лоши условия в Затвора- [населено място] и в следствения арест в [населено място]. Не се доказва и нарушение на нормата на чл.3 от ЗИНЗС сочеща,че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. По аргумент от нормата на чл.3,ал.2 от ЗИНЗС,за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

С оглед на всичко изложено дотук, настоящият съдебен състав намира, че не са налице елементи от фактическия състав на чл.284 от ЗИНЗС- бездействие на длъжностните лица на ответника по иска да осигурят нормални условия за пребиваване в Ареста в [населено място] и в Затвора- в [населено място] през посочените в исквата молба периоди, вследствие на това бездействие за ищеца да е настъпила вреда- неимуществена, която да е пряка и непосредствена последица от това бездействие, и която вреда следва да бъде репарирана. Вредата не е пряка и непосредствена последица от бездействието на длъжностни лица на ответника и не се намира в причинна връзка с него. Преки са само тези вреди, които са типична, нормално настъпваща и необходима последица от вредоносния резултат, т. е. които са адекватно следствие от увреждането. Непосредствени вреди са тези, които са настъпили по време и място, следващо противоположния резултат/. Не се доказва и наличие на причинна връзка между незаконосъобразното бездействие и твърдените вреди.

Според правната доктрина водещи при определянето на съдържанието на понятията „пряка и непосредствена последица“ са теорията за равноценността, според която един факт е причина за резултата, когато, ако този факт е липсвал, то резултатът не би настъпил, и адекватната теория, съгласно която причина са тези условия, които причиняват резултата нормално,типично,адекватно,а не по изключение.

В практиката на Върховния касационен съд, изразена в Решение № 81/27.1.2006 г. по гр.д. № 23/2005 г. на 4 гражданско отделение на ВКС, Решение № 129/25.07.2005 г. по гр.д. № 2439/2003 г. на същото отделение на ВКС и други е възприето разбирането, че "...непосредствени вреди са тези, които по време и място следват противоположния резултат, а преки са тези, обосновават причинната връзка между противоположността на поведението на деликвента и вредите".е налице причинна връзка по [чл. 4 от ЗОДОВ](#). Преки са само тези вреди, които са типична, нормално настъпваща и необходима последица от вредоносния резултат, т. е. които са адекватно следствие от увреждането. Непосредствени вреди са тези, които са настъпили по време и място, следващо противоположния резултат. В конкретния случай, вредите,които се претендират не са пряка и непосредствена последица от лошите условия в следствения арест и в Затвора- [населено място]. Вредата е неблагоприятна последица,която накърнява правната сфера на едно лице.Вредите се делят на две големи групи: имуществени(материални) вреди и неимуществени (морални) вреди.Имуществените вреди накърняват имуществената сфера на лицата.Това са правото на собственост,ползване,строеж,сервитут,правото на надстройкаване,пристройкаване,подстройкаване,различните субективни права на вземане, наследствени права и т.н.При договорната отговорност се носи отговорност за

имуществени вреди. От своя страна, имуществените вреди се делят на претърпени загуби и пропуснати ползи. Претърпяна загуба е онази разлика в имуществото на лицето, която се получава след неизпълнение на задълженията на другата страна по договора и при нея се съпоставя наличното имущество на изправната страна по време на възникването на задължението и наличното имущество на страната след неизпълнението на задължението и тази разлика се нарича претърпяна загуба. Пак в ТР № 1/15.03.2017 година на ВАС е посочено, че делата за обезщетения по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ са искиви производства, те се развиват по правилата на ГПК, доколкото материята не е уредена от АПК, и в тях страните могат да представят всички относими доказателства в подкрепа на твърденията си, да навеждат всякакви доводи в тяхна защита, да правят възражения и да се защитават с всички допустими от закона средства. И. на обезщетението от неправомерно увреждане не е и не може да се превърне обаче в средство за неоснователно обогатяване, поради което и съдът, спазвайки принципа на справедливостта и съразмерността, следва да присъди само и единствено такъв размер на обезщетение.

Незаконносъобразно действие, респективно незаконносъобразно бездействие на административен орган или длъжностно лице при или по повод административна дейност могат да бъдат само – фактическо/ материално действие/ ,което се предприема без правно основание- нормативен или административен акт, бездействие, изразяващо се в неизвършване на фактическо действие, което органът или длъжностното лице са задължени да извършат по силата на закона, бездействие на административен орган или длъжностно лице по негово задължение, произтичащо пряко от нормативен акт. Незаконносъобразно е всяко бездействие, представляващо неизвършване на фактически действия в противоречие с предписано от императивна норма задължение и бездействието е основание за отговорност, когато се изразява в неизпълнение на административни правомощия, възложени по силата на служебно или трудово правоотношение в държавна или общинска администрация. Преценката за наличието на бездействие следва да бъде направена след анализ на нормативно установеното задължение или възможност за действие. Задълженията като дължими фактически действия на конкретния административен орган следва да не са абстрактни, а конкретно регламентирани в Конституцията, в законовите и подзаконовите нормативни актове, за да е възможно да са отграничени, когато тяхното неизпълнение влече последиците на отговорността по чл.1 от ЗОДОВ/ респективно по чл.284 от ЗИНЗС/. Незаконносъобразното действие по смисъла на чл.1 от ЗОДОВ не може да бъде юридическо или правно действие, защото юридическото действие трябва предварително да бъде отменено като административен акт, за да е допустимо сезирането на съда с посоченото основание чл.1 от ЗОДОВ и чл.284 от ЗИНЗС.

Неоснователно е възражението на ответника по иска за изтекла погасителна давност по чл.111 от ЗЗД- тригодишна давност, защото кратката тригодишна давност касае вреди ,произлезли от неизпълнение на договор, а вредите, които претендира ищецът са от неправомерно увреждане. Престоят на ищеца в Ареста в [населено място] е приключил на 27.05.2016 година. Това е крайният момент от периода, за който се претендират вредите, както и моментът, в който сочените незаконносъобразни действия и бездействия на затворническата администрация при ЗО“ К.“ несъмнено са преустановени. Прилагайки на основание § 1 от ЗР на ЗОДОВ уредената в чл. 111 от Закона за задълженията и договорите петгодишна обща погасителна давност, следва, че от момента, в който вземането е станало изискуемо /чл. 114, ал. 1 ЗЗД/, а именно от момента на преустановяване на незаконносъобразните действия и бездействия на администрацията /съгласно

Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005г. на ВКС по т.д. № 3/2004г., т. 4/ - 27.05.2016 година до датата на първоначалното предявяване на иска – 25.01.2018 година е видно, че искът не е погасен по давност. Общата петгодишна погасителна давност не е изтекла, при което възражението за изтекла погасителна давност е неоснователно. Неоснователно е и твърдението на ответника по иска, че искат за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 11 500 лева, настъпили от престоя му в Затвора –гр. С. за периода от 15.05.2016 година до 28.02.2016 година, също не е изтекъл, защото починалият Р. е освободен на 24.02.2017 година , а искът е предявен на дата 25.01.2018 година.

С оглед изхода на спора, претенцията на ищците за заплащане на разноски е неоснователна и не подлежи на уважаване.

В съответствие с разпоредбата на чл 286,ал.2 от ЗИНЗС, когато искът се отхвърли изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството. Разноските се заплащат от ищеца и при оттегляне на иска изцяло или при отказ от иска изцяло обстоятелството, че искът е отхвърлен изцяло. По силата на алинея трета на чл.286 от ЗИНЗС, когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат, когато е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска. Тъй като нормата на чл.286 от ЗИНЗС е специална и в нея не съществува празнота,както и с оглед практиката на ЕСПЧ, настоящият съдебен състав намира , че претенцията на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение е неоснователна и не подлежи на уважаване.

Воден от горното и на основание чл.203 АПК,вр.с чл.284 и сл. от ЗИНЗС, Администра тивен съд С.-град

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ ИСКА НА А. В. Р. / починал на 03.12.2018 година и поддържан от страна на наследниците му- Н. В. Р., Л. Н. Р., В. Н. Р., Ж. И. И., А. Ж. С. срещу ГД"ИН" за заплащане на сумата от 11 500 лева- обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди от престоя му в Я. следствена служба за периода от 01.10.2015 година до 15.05.2016 година и ИСКА ЗА сума в размер на 11 500 лева- обезщетение за неимуществени вреди от престоя му в Затвор- [населено място] от 15 май 2016 година до 28 февруари 2017 година.

ОТХВЪРЛЯ ИСКАНЕТО НА ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ“ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ ГР.С. ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ЮРИСКОНСУЛТСКО ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ.

НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ.138,АЛ.1 АПК ПРЕПИС ОТ РЕШЕНИЕТО ДА СЕ ИЗПРАТИ НА СТРАНИТЕ.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ТРИЧЛЕНЕН СЪСТАВ НА АСГГ в 14 дневен срок от получаване на препис от същото, съгласно разпоредбата на чл.285,ал.2 от ЗИНЗС.

СЪДИЯ:

